

VI. BÖLÜM

7- DERS KİTAPLARINDA SORUNLAR

A) Biçimsel Yönden

a) Kitap kapakları

Ders kitaplarımızın dış görünüşleri öğrenciler için sıcak ve çekici değildir. Bunda ilk faktör kitabının kapağıdır. Kapaktaki resim, grafik ve tasarımlar iyi değildir. Kitabın kapağı öğrenciyi kitaba ısındırmaktan uzaktır.²⁸ Kapaktaki resim ve grafik tasarımlarının çoğu kez ders kitabının içeriğine uygun olmadığı görülür.²⁹

Kapakta kullanılan resim ve grafiklerin güncel olmadığı ve öğrencinin ilgisini çekmediği görülmüştür.³⁰

Kapaklarda kullanılan kartonların ucuz ve ince oluşu dar kitapların çabuk yıpranıp eskimelerine ve öğrencilerin kitaptan soğumalarına etken olmaktadır.³¹

Tülay Toprak'ın Adana ilinde ilkokul 4. ve 5. sınıf öğretmenlerine yönelik yaptığı araştırma anketinin sonuçlarına göre;³²

Kitap sayfaları iyi ciltlenmeli, kolay dağılmamalıdır görüşüne öğretmenlerin verdikleri yanıtlar şöyledir:

4. Sınıf

%60

5. Sınıf

%58.34

b) Kitabın Ciltlenmesi

Türkiye'deki ders kitapları ikinci veya üçüncü el kullanıma elverişli değildirler. Bunun nedeni kitapların ciltleme sisteminin kalitesiz oluşudur. Ders kitaplarının bazı yayın evlerince dikişli ve cilt olarak son iki yıldır piyasaya sürüldüğü görülmüş ise de genellikle yayınevlerinin çoğu beyaz tutkal yapıştırırmalı ders kitaplarını piyasaya sürmektedirler. Bu sistem ucuz olduğundan yayın evlerince tercih edilmekte ancak ders kitapları öğretim yılının

²⁸

Oysa 2434 Sayılı Tebliğler Dergisi s.606 Ders Kitaplarının Hazırlanmasıyla İlgili Esaslar:

a) Ön Kapak: " Dersin özelliğine uygun kapak düzeni" olmalıdır denilmektedir.

²⁹

Bahir Güner; İlköğretim Türkçe 8 Hitit Yayınevi

M.Ünlü, Ö.Özcan; Türk Dili ve Edebiyatı Lise-IL İnkılap Kitabevi

³¹

2434 Sayılı Tebliğler Dergisi ve Yayınlanan "MEB Ders Kitapları Yönetmeliği"nin S. maddesinin (d) bendinin 1.2.3. maddelerine uyulmadığı görülmektedir.

³² Tülay Toprak; Age S.80 vd.

yarısında parçalanıp dağılmaktadır.³³ Bu yüzden öğrenciler çoğu kez aynı ders kitabını ikinci yarıyılıda tekrar piyasadan satın almaktadırlar. Böylece veliler aleyhine parasal maliyet yaratan bu sistem yayınevlerine "*biryılıda bir öğrenciye bir kitap satışı*" yerine "*bir öğrenciye bir yılda iki kitap satışı*" sağlamaktadır. Böylece müşteri çoğalmakta yayınevlerinin kazancı artmaktadır.³⁴

Türkiye'de sırttan dikişli ve bez ciltleme ders kitabı basımı uygulamasını devlet tarafından da geçilmiş fakat yayınevlerinin engellemeleri yüzünden bu sistem yürütülememiştir.³⁵

Türkiye'de ikinci el ders kitabı pazarı sınırlı olarak oluşmuş ve çok yoksul bazı öğrencilerin ders kitapları ihtiyaçlarını bu pazardan sağlamaya çalıştıkları görülmekte ise de bu oran son derece düşüktür.

Milli Eğitim Bakanlığınca yayınlanan ders kitaplarının hem hepsi çok ucuz ve çabuk yıpranan "saman kağıf"lara basılmaktadır. "Ucuza mal etme"(!) kaygısıyla basılan bu kitaplar dayanıklı değildirler. Ve öğrenciye oldukça sevimsiz gelmektedirler.³⁶

Özel sektör tarafından basılan ders kitaplarında kullanılan kağıt, 1.kalite hamur kağıdın en ucuzudur. Bu kitaplarda kullanım açısından çabuk aşınmakta ve yırtılmaktadır.

³³ Madde 5.(d) bendinin üçüncü maddesinde şöyle denilmektedir. "Kitaplar kullanılabilir ve korunabilir nitelikte hazırlanır."

³⁴ Bununla ilgili örnek olarak Ortaokul 3. sınıf TC. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük (MEB Yayını, Orta 1-2 sınıflar için Milli Coğrafya 1-2, Ticaret Lisesi için Muhasebe (MEB Yayını) gibi ders kitaplarına bakılabilir.

³⁵ 1993-1994 öğretim yılı ilkökul 4 ve 5. sınıflar için Sosyal Bilgiler ders kitabı

³⁶ Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Lise 1,2,3 Vatandaşlık Bilgileri Orta 3 İngilizce, Fransızca, Almanca ders kitapları

c) Renk Kullanımı

Ülkemizde ders kitaplarının bir çoğunda renk kullanımında *masif* denilen az renk kullanımı tercih edilmektedir. Resim fotoğraf grafik ve haritaların bir çoğu silik renksiz veya renklerin karışması yüzünden "garip bir renkte" basılmıştır.³⁷ Bu durum resim, şema, harita ve benzeri unsurları çekici kılmamakta ve öğrenciyi ders kitabından soğutmaktadır. Kullanılan resim ve benzeri unsurlar rastgele seçilmektedir.

"Görsel öğeler öğrenciyi konunun daha iyi kavranması yönünden yarar sağlarlar. (...) İncelediğimiz ders kitabında ise görsel destek olarak çoğunlukla yazarların elle çizilmiş renkli resimlerine yer verilmiştir. (...) Çevre temizliği gibi güncel bir konuyu işleyen metinle ilgili olarak bile yazarın resmi kullanılmış da, konuyu çarpıcı bir biçimde yansıtabilecek onca görsel olanaktan yararlanılmamıştır."³⁸

"Kitapta 34 fotoğraf var dedim. Bunlar gerçekten fotoğraf. Kitapta altlarında yazılı olduğu gibi *resim* değil. Kitabın editörü her kimse, resim ile fotoğraf arasındaki farkı bilmiyor mu? Öte yandan, fotoğrafların teknik açıdan çok başarılı basıldığı, ama fotoğrafların konunun ana fikrini yansıtmada zaman zaman yetersiz kaldığı söylenebilir."³⁹

"Kitapta yalnızca dört fotoğraf var bunların baskıları da kötü."⁴⁰

37

Ders kitapları yönetmeliğinin madde 5 (d) bendinin 3.maddesine aykırı "Kitaplar, estetik bakımdan yeterli göz sağlığını uygun olur. Madde 2 resim fotoğraf, grafik, şema, plan, harita ve benzeri unsurların yerleştirilmesinde görünümün yanı sıra, eğitcilik ve öğreticilik vasfına da önem verilir. Baskıların açık net estetik ve anlaşılır olması sağlanır hükmüne aykırı resim örnekleri için Şenol Kalaycı Tarih Lise 2 Başarı Yayınları kitabına bakılabilir.

³⁸ ÇYDD Age Türkçe Ders Kitaplarının incelenmesi s 31. Bu konuda İsmail Aydın'ın Tarih Ders Kitapları ve müfredat programları adlı çalışmasında daha ayrıntılı bilgiler verilmektedir.

³⁹ ÇYDD Age Milli Coğrafya Orta 1,2 K.Aka'nın incelemesi s 205

⁴⁰ ÇYDD Age Ortaokullar için Vatandaşlık Bilgiler 3 MEB Yayınevi Recep Nas'ın araştırması s 223

Resimler öğrencilere daha önce bilmedikleri ilginç bilgiler sunuyor mu ? Öğrencilerin ilgisini çekiyor mu? Resim/er metinle ilgili olarak uygun yerde verilmiş mi ? Resimlerle alt yazılar tutarlı mı? gibi Eğitim Fakültesi tarafından hazırlanan ve sendikamızca da katkıda bulunulan ders kitabı inceleme formundaki sorulara verilen yanıtlarda "kısmen"yanıtları çoğunluktadır.⁴¹

Resimlerden bazıları özellikle devlet kitaplarında renksiz, silik ve bulanık bir şekilde yer almıştır.⁴² Hayat Bilgisi kitaplarında ise konulan açıklayıcı somut resimlere yeterince yer verilmemiştir.⁴³

B) İçerik Yönünden

a) Bilimsellik

Ders kitaplarının bilimsellikten uzak olduğu, içerisinde bilgi yanlışlarının bulunduğu yapılan araştırmalarla ortaya konulmuş bu bilgi yanlışları yer yer o dersi okutan öğretmen tarafından sınıflarda düzeltilmiştir. Ancak ders kitaplarını inceleyen ve yayıncılar tarafından "Sansür Kurulu" olarak nitelendirilen Talim ve Terbiye Kurulu'nun kitap inceleme komisyonlarının dikkatinden bazı "sakıncalı sözcükler (!)" kaçmazken, bilgi yanlışları nedense "kaçırılıyor (!)".

Örneğin Ortaokul Dilbilgisi kitaplarında⁴⁴

Lise ve Ortaokul tarih kitaplarında⁴⁵

Lise ve Ortaokul coğrafya kitaplarında⁴⁶

Ortaokul Vatandaşlık Bilgileri kitaplarında⁴⁷

Eğitim Sen Çanakkale Şube Raporu (İlkokul Türkçe 4. Sınıf K.Demiray vs., İlkokul Fen Bilgisi 4.sınıf MEB Yay.) vd.

⁴² Bulanık resimlere örnek olarak T.Erdoğan Şahin Osmanlı Tarihi 2 Koza Yay. S.74-76-135-107-105 vd ile Eğitim Sen Konya Şube raporu.

⁴³ Eğitim Sen Konya Şube raporu. Hayat Bilgisi İlkokul 1-2-3 MEB Yay.

⁴⁴ ÇYDD Age Yusuf Çutuksöken'in incelemesi s.39-40-41-42-43

⁴⁵ İsmail Aydın Tarih Ders Kitapları ve Müfredat Programları araştırması, ÇYDD Age Salih Özbaran ve Yücel Kabapmar'm araştırmaları s.144 vd

⁴⁶ ÇYDD Age Kemal Aka'nın araştırması s.208 vd

⁴⁷ ÇYDD Age Recep Nas'ın araştırması s.220 vd

Lise Psikoloji ,.itapları⁴⁸

Lise Mantık kitapları⁴⁹

Lise Sanat Tarihi kitapları'

İlköğretim Türkçe ve Hayat Bilgisi Kitapları³¹

Açık örnekler ise "İran'ın yüzölçümü 1.663.000 Km" dir. (Sosyal Bilgiler İlkokul 5. Sınıf Tek Işık Yayınları)

İran'ın yüzölçümü 1.648.000 Km'dir. (Sosyal Bilgiler İlkokul 5. Sınıf Salan Yayınları)³¹

"Allah'ın her canlıyı yaşayabileceği iklime göre yarattığını iş işten geçtikten sonra anlamış." (Türkçe İlkokul 3. Sınıf MEB Komisyon s SS)³³

Yine bazı ders kitaplarında ilim dışı bir takım yorumların yer aldığı görülmektedir.⁵⁴

Ülkemizin mitolojik dağlarından olan Kaz Dağı'nın coğrafya kitaplarında yer almaması.³³ gibi bilgi ve bilim yanlışlarını saymazsak ders kitaplarımızın "bilimsel" olduğunu söyleyebiliriz.

"Tarih ders kitaplarının hemen tümünde, Tarih, bir savaş, bir kavga ve bir dövüş olarak sunulmaktadır. Savaşların nedenleri kişiselleştirilmektedir. Ekonomik, kültürel, tarihsel ve politik boyutları öne çıkartılmamaktadır."³⁶

"Coğrafya I ders kitabının 18. Sayfasında 45. Paralelin uzunluğu 28.400 km. Olarak verilmişken, bu; 20. Sayfada 20.000 km diye yazılmıştır."³⁷

b) Güncellik

Ders kitaplarımızdaki bilgilerin güncel olmadığı hatta müfredat programlarının da 20-25 yıl öncesine ait olduğu ortadadır. Somutlarsak;

⁴⁸ ÇYDD Age Nur Mardin'in araştırması s.224 vd

⁴⁰ ÇYDD Age Nuran Direk'in araştırması s.268 vd

³¹ ÇYDD Age Ayla Ödekan'ın araştırması s.290 vd

⁵¹ Jale Baysal Agey Cumhuriyet 8-9-10 Mayıs 1995

³³ Eğitim Sen üyeleri K.Ergün-Ç.Daşdemir-K.Demirci-M.Salcı-G.Demirkale'nin araştırmaları.

Eğitim Sen üyesi H.Türkmen'in araştırması

¹⁴ İsmail Aydın Tarih Ders Kitapları ve Müfredat Programları, Jale Baysal Agey Cumhuriyet 8-9-10 Mayıs 1995, ÇYDD Agey Oya Adalı'nın Edebiyat Ders Kitapları üzerine araştırması s,56 vd.

" ÇYDD Agey Kemal Aka'nın araştırması

^{2h} Salih Özbaran'dan Aktaran Tülay toprak, Age S.21

⁵⁷ Bekir Özgen'den Aktaran Tülay Toprak; S.21

Edebiyat ders kitaplarında günümüz çağdaş yazarlara ve eserlerine yer verilmemesi⁸
Sağlık Bilgisi, Fen Bilgisi ve Biyoloji ders kitaplarında AİDS, Genetik kopyalama,
kan gruplarının tekleştirilmesi gibi güncel bilgilerin yer almaması.

Coğrafya kitaplarında var olan gezegenlerin bazılarının yeni uydularının
bulunmasına rağmen kitaplarda yer almaması.

Yeni ortaya çıkarılan arkeolojik bulgu ve bunlardan elde edilen yeni bilgilerin Tarih
ders kitaplarında yer almaması.

TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabındaki zamanın 1945'ten günümüze
uzamaması.

Yeni kurulan ya da bağımsızlığını elde eden devletlerin Coğrafya kitaplarında ve
Atlaslarda yer almaması. (Örneğin; Çek ve Slovakya Cumhuriyetleri gibi)

Bölgelerin sanayi kuruluşları anlatılırken yeni kurulmuş tesislere yer verilmemesi
gibi.

c) Resim, Grafik, Harita ve Şemaların Yerinde ve Yeterince Kullanılması

Bu konu ile ilgili biçimsel inceleme başlığında bazı bilgiler verilmişti. Ders
kitaplarımızda, öğretimde çok önemli yere sahip olan resim, grafik, harita ve şemaların hem
yeterli olmadığı hem de yerinde ve amaca uygun olarak kullanılmadığı görülmektedir.*⁹

Ders kitaplarında fotoğraflarla ya da resimlerle anlatımın uyumsuzluğu
görülür.⁶⁰

Mantık ders kitabında resim kullanılmazken *Felsefe* ders kitabında onca adı geçen
filozoftan bir tekinin resmi konulmazken, yine *Felsefe Tarihi* ders kitabında hiç bir resim
ya da fotoğraf yer almamaktadır.⁶¹ *Tarih* ders kitaplarında Osmanlı rasathanelerinin ve
padişahlarının, cami ve türbelerin resimlerini gösteren bolca ve gereksiz örnek
sunulmaktadır.⁶² *Psikoloji* ders kitabında (S.Erdem) renksiz ve çok az resim vardır.
Bunların kalitesi iyi değildir. Bazı resimlerin konu ilgili anlaşılammaktadır.⁶³ *Sosyoloji*
kitabının resimleri son derece kötü.⁶⁴ Orta okullar için *Vatandaşlık Bilgi/eri* ders kitabında

ÇYDD Age Oya Adalı'nın araştırması s.54

Eğitim Sen Şube Raporları

⁶ ÇYDD Agey Ayla Ödekan'ın Sanat Tarihi Ders Kitapları ile ilgili araştırması
s.297, İsmail Aydın Tarih Ders Kitapları ve Müfredat Programları adlı çalışmaları.

⁶¹ Felsefe Tarihi Ders Kitabı Emine Yamanlar Ders Kitapları AŞ.

⁶² İsmail Aydın Tarih Ders Kitapları ve Müfredat Programları, ÇYDD Agey
F.Tansu Belentepe'nin Felsefe Ders Kitaplarının araştırması s.263, Nuran Direk'in
Mantık Ders Kitapları araştırması s.270

⁶³ ÇYDD Age Nur Mardin'in Psikoloji Ders Kitaplarının araştırması s.246

⁶⁴ ÇYDD Age Nuran Direk'in araştırması s.236

yalnızca 4 fotoğraf var, bunların baskıları da kötü. Tek harita var, o da anlaşılırıktan yoksun.⁶⁵ Tarih ders kitaplarımızdaki resimler ise tam anlamıyla rezalet.⁶⁶

d) Ünite ve Konuların Sıralanışı

Ders kitaplarında ünite ve konu sıralanışında yeterince dikkat edilmediği, bu durum öğrenmeyi güçleştirdiği yapılan çalışmalarla ortaya konulmuştur. Örneğin; Use Sosyoloji kitabında *"konular mantıksal bir sıralama içerisinde sunulmamıştır"*⁶⁷ Lise ve ortaokullardaki TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük derslerinde konuların başında İnkılap (Devrim) kavramı açıklanmadan derse başlanılmaktadır.⁶⁸ Ortaokul müfredat programlarında tarihin tanımı, konusu, yararları, tarihte zaman kavramı ve Eski Çağ üniteleri çıkartılarak tarih Orta Asya'daki Türklerle başlatılmıştır.⁶⁹

3) Dil ve Anlatım Yönünden

Ders kitaplarında kullanılan dil ağır ve anlaşılırıktan uzak, anlatımlar ise açık ve akıcı değildir. Bu durum hem çocukta öğrenmeyi güçleştirici rol oynamakta hem de çocuğun okumadan ve ders kitabından soğumasına yol açmaktadır. Örneklersek

"Ders kitaplarında yer alan metinlerin sadeleştirilmesi gerekmektedir."⁷⁰

"Kitaplardaki cümleler çok uzundur. Daha basit anlaşılır şekilde olmalıdır."⁷¹

Milli Eğitim Bakanlığı'nın Lise Tarihi ve Tarih 2 ders kitaplarının dili anlaşılır olmaktan çok uzaktır.⁷²

"Kitaptaki anlatım yalan, kuru, tek düze, sürükleyici ve akıcı değildir."⁷³

"Kitapta dil açısından eski, anlatım yönünden akıcı olmayan bir yapı var."⁷⁴

"Psikoloji kitabı eski bir dil ve geleneksel bir yöntemle yazılmış olduğundan monoton ve okunuşu akıcı olmayan bir kitaptır."⁷⁵

"Dil bu kitapta başlı başına bir sorun olarak çıkmaktadır."⁷⁶

"Ders kitabındaki dil ve anlatım yetersizdir."⁷⁷

⁶⁵ ÇYDD Age Recep Nas'ın araştırması

⁶⁶ İsmail Aydın Tarih Ders Kitapları ve Müfredat Programları adlı araştırma

⁶⁷ ÇYDD Age Nuran Direk'in araştırması s.231

⁶⁸ ÇYDD Age Erdal Aslan'ın araştırması s. 181 -182

⁶⁹ İsmail Aydın Tarih Ders Kitapları ve Müfredat Programları adlı araştırma

⁷⁰ ÇYDD Age Tülin Polat'ın araştırması s.25

⁷¹ Eğitim Sen Konya Şube raporu

⁷² Tarih Lise 1-2 Komisyon MEB Yay.

⁷³ ÇYDD Age Recep Nas'ın araştırması (Vatandaşlık Bilgisi)

⁷⁴ ÇYDD Age Nuran Direk'in araştırması (Lise Sosyoloji)

⁷⁵ ÇYDD Age N.Mardin'in araştırması (Lise Psikoloji)

⁷⁶ ÇYDD Age N.Direk'in araştırması (Lise Mantık)

⁷⁷ ÇYDD Age Ayla Ödekan'ın araştırması (Lise Sanat Tarihi)

Tülay Toprak'm Adana ilinde ilkokul 4. ve 5. Sınıf öğretmenlerine yönelik yaptığı araştırma anketin sonuçlarına göre;⁷

Kitaplarda canlı bir dil kullanılmalıdır görüşüne öğretmenlerin katılımı şöyledir:

%46.98

%33.34

Sonuç olarak *ders kitaplarımızın dili çoğu kez (iğrenci düzeyine uygun değildir. Kulla it ıkın sözcükler eskidir. Anla tim akıcı değildir.*

4) Fiyatı Yönünden

Türkiye'nin ders kitapları şu andaki baskı ve içerik yapısına göre *çok pahalıdır*. Bu konuda sendikamız eğitim komisyonu üyesi İsmail Aydın'ın yaptığı araştırma sonuçları aşağıya çıkartılmıştır.⁷⁹

TABLOI
ÇEŞİTLİ ÖĞRETİM KADEMELERİNDE EN UCUZ VE EN PAHALI DERS KİTAPLARI"

Kademe	En Ucuz Ders Kitabı	En Pahalı Ders Kitabı	Ort. Fiyat
İlköğretim İlkokul	İlköğretim Çevre-Sağlık Trafik ve Okuma Kitabı-1 MEB Yay. 101.852TL	Matematik İlköğretimS Yıldırım Yayınları 591.620TL	346.736 TL...
Ortaokul	İlköğretim Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi MEB. Yay 92.593TL	İlköğretim İş Eğitimi 6-7-8Tutibay Yay. 766.495TL	429.544 TL.
Lise	Kimya 1 MEB. Yay. Din. Kültürü Ve Ahlak Bilgisi MEB 125.000 TL	Tarih 2 Bayrak Yay. 623.210 TL	375.000 TL

⁷⁸ Tülay Toprak Age s.80 vd

⁷⁹ İsmail Aydın; Eğitim İş Kolunun Yapısı ve Güncel Sorunları adlı seminer notları.

(1) Kaynak :MEB Tebliğler Dergisi 2476

TABLO 2
YARIM MİLYON SINIRINI GEÇEN DERS KİTAPLARI
İLKOKUL (İLKÖĞRETİM) ORTAOKUL

S. No	Kitabın Ads	Yayın Evi	Fiyatı
1.	Matematik-3	Emek	532.543
2.	Matematik-4	Emek	502.170
3.	Matematik-4	Yıldırım	512.990
4.	Matematik-4	Yeni Büyük Dağ	513.639
5.	Sosyal Bilgiler-5	Özer Yayınları	509.910
6.	Sosyal Bilgiler-5	Salan Yayınları	547.980
7.	Matematik-5	Yıldırım Yayınları	591.620
8.	Matematik-5	Yeni Büyük Dağ	535.120
9.	Matematik-5	Tekışık Yayınları	541.200
10.	Matematik-5	Koza Yayınları	54 1.200
11.	Matematik-5	Öğün Yayınları	534.965
12.	Matematik-6	Başarı Yayınları	510.800
13.	Matematik-6	Kaya Yayınları	508.760
14.	Matematik-6	Yıldırım Yayınları	547.070
15.	İş Eğitimi 6-7-8	Tutibay Yayınları	755.495
16.	İş Eğitimi 6-7-8	Tutibay Yayınları	515.200
17.	Matematik Orta2	Ecem Yayınları	512.840
18.	Matematik Orta3	Ecem Yayınları	510.760

LİSE

S.No	Kitabın Adı	Yayın Evi	Fiyatı
1)	Edebiyat-1	Oran Yayınları	540.545
2)	Edebiyat-1	Deniz Yayınları	510.990
3)	Matematik-1	Gendaş Yayınları	524.755
4)	Matematik-1	Başarı Yayınları	543.585
5)	Matematik-1	Ders Kitapları	547.860
6)	Matematik-1	Altın Kitaplar	525.225
7)	Matematik-1	Mega Yayınları	518.219
8)	Matematik-1	Aydın Yayınları	606.410
9)	Matematik-1	Oncler Yayınları	507.495
10)	Matematik-1	Tutibay Yayınları	529.090
11)	Tarih-1	Bayrak Yayınları	529.768

12)	Tarih-1	Örgün Yayınları	526.768
13)	Tarih-1	Önde Yayınları	512.990
14)	Tarih-1	Ülke Yayınları	512.990
15)	Tarih-1	Bern/Koza yayınları	548.243
16)	Tarih-1	Altın Kitaplar	524.768
17)	Edebiyat-2	Bayrak Yayınları	512.990
18)	Edebiyat-2	Oran yayınlan	520.648
19)	Edebiyat-2	Örgün yayınları	512.990
20)	Edebiyat-3	Oran Yayınları	540.545
21)	Edebiyat-3	Sürat Yayınları	523.708
22)	Edebiyat-3	Örgün Yayınlan	508.990
23)	Matematik-3	Gendaş Yayınları	539.600
24)	Matematik-3	Salan Yayınları	503.965
25)	Matematik-3	Altın Kitaplar	520.500
26)	Matematik-3	Aydın Yayınları	535.975
27)	Matematik-3	Önde Yayınları	522.500
28)	Matematik-3	Başarı Yayınları	515.615
29)	Tarih-2	Önde Yayınlan	506.100
30)	Tarih-2	Bayrak Yayınları	623.210
31)	Tarih-2	Ocak Yayınları	510.990
32)	Tarih-2	Ülke Yayınları	606.373
33)	Biyoloji-2	Gendaş Yayınları	502.583
34)	Biyoloji-2	Mega Yayınları	509.830
35)	Fizik-2	Mega Yayınları	570.280
36)	Ülkeler Coğrafyası	Bern/Koza Yayınlan	510.990
37)	Edebiyat-4	Ders Kitapları	522.030
38)	Edebiyat-4	Gendaş Yayınları	508.246
39)	Edebiyat-4	Oran Yayınları	568.100
40)	Edebiyat-4	Bayrak Yayınları	568.100
41)	Edebiyat-4	sürat Yayınlan	567.598
42)	Matematik-5	Yıldırım Yayınlan	506.005
43)	Matematik-5	Gendaş Yayınları	542.2525

**BİR VELİNİN 1997-1998 ÖĞRETİM YILINDA DERS KİTAPLARI İÇİN
YAPACAĞI HARCAMA¹²»**

TÜRÜ		
İlkokul	1.sınıf	1.250.000 TL.
	2.sınıf	1.050.000 TL.
	3.sınıf	1.000.000 TL.
	4.sınıf	2.400.000 TL.
	5.sınıf	2.450.000 TL.
Ortaokul	1.sınıf	2.400.000 TL.
	2.sınıf	2.700.000 TL.
	3.sınıf	2.700.000 TL.
Lise	1.sınıf	3.700.000 TL.
	2.sınıf	4.000.000 TL.
	3.sınıf	4.000.000 TL.

Verilere göre;

1- İlköğretimde 18, Liselerde 43 ders kitabının fiyatı yarım milyon liranın üzerine çıktı.

2- En pahalı kitaplar Matematik Tarih ve Edebiyat

3- En ucuz Kitaplar devlet sektöründe (MEB Yayınları) basılanlar.

4- En pahalı kitaplar ilköğretim 6-7-8 İş Öğretimi olurken, En ucuz kitaplar MEB yayınlarına ait Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi.

5- Aynı dersin kitabını yayınlayan devletin dışında 50'nin üzerinde yayinevi var. Örneğin 5.sınıf Türkçe 17 yayinevi, Fen Bilgisi 18, Matematik 15, Sosyal Bilgiler 9, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi 11, Çevre sağlık, Trafik ve Okuma 18 ayrı yayinevi tarafından basılmıştır.

6- İmam-Hatiplerde okutulan meslek dersleri kitaplarının fiyatları bir hayli ucuzdur.

S) *Demokrasi ve İnsan Hakları Yönünden Ders Kitaplarımız*

a) Demokrasi Eğitimi

Milli Eğitim Temel Kanunu'nda uygulandığı gibi öğrencilere demokrasi eğitiminin çeşitli derslerin programları aracılığı ile verilmesi istenmektedir. Doğal olarak bu programların öğrencilere taşınmasında en büyük araç öğretmenler ve ders kitaplarıdır. Belirlenen programlara göre yazılan ders kitaplarımızda demokrasi ile ilgili okuma parçaları sorular, kavramlar ve ilgilere yer verilmemektedir. Öyle ki demokrasi ile ilgili bilgiler teorik boyutta sadece Vatandaşlık ve İnsan Hakları derslerinin içerisinde hapsedilmiş Felsefe, Tarih gibi ders kitaplarında birer sözcük olarak yetiştirilmiştir.' '

(2) MEB Tebliğler Dergisi 01 Mayıs 1997 Tarihte ve 2476 Sayılı dergiden alınan fiyatlarıdır.

⁸⁰ ÇYDD Age F.Tansu Belentepe'nin araştırması

"Demokrasi konusu da aynı yöntemle geçiştirilmiş. Demokrasi ilkeleri, gelişme şartları, siyasal rejim şekilleri tanıtılmamış. Demokrasi konusunda bilgi verilmeden demokrasi hakkında değerlendirmelere yer verilmiş. Buna *arabayı atın önüne koymak* diyebiliriz."⁸¹

Ya da bazı ders kitaplarında demokrasi anlayışı çarpıtılarak öğrencilere verilmektedir.

"İslam dini, halkın yönetiminde hak, adalet, hürriyet vb. Temel değerler, emir ve yasakları koymuş, danışma, biat gibi bir takım ilkeleri bildirmiştir. Nitekim Kuran-ı Kerim'de, Hz.Peygamber'e ait bazı konularda arkadaşlarına danışması emredilmiş, Müslümanların önemli niteliklerinden birinin de işlerini birbirine danışarak götürmeleri olduğu bildirilmiştir. Peygamber Efendimizde *danışan emin olur ve bir kardeşimiz size danıştığı zaman ona görüşünüzü bildiriniz* buyurduğu gibi günlük işlerde ve yönetimde Müslümanlara danışarak yaşamış, bu konuda onlara örnek olmuştur. İlk dört halifenin değişik şekillerde de olsa, seçimle iş başına gelmeleri de ilk Müslümanların bu hususa ne kadar önem verdiklerini açıkça göstermektedir. Bunun ötesinde nas'larla bildirilmiş bir yönetim modeli mevcut değildir. Ancak bu açıdan baktığımızda demokrasinin İslami çerçeveye *en uygun yönetim şekli* olduğunu söyleyebiliriz."¹

Demokrasinin bu şekilde "*danışmaya*" indirgendiği, halifeliğe herkesin aday olamadığı ve kadınların oy kullanamadığı yani eşitliğin olmadığı bir halife seçiminin *demokrasi diyeyitirulduğu* yazı ve anlayışların ders kitaplarında *bulunması* çok acıdır.

b) Ders Kitaplarında Barış, Hoşgörü, İnsan Hakları ve **Yardımlaşma**

Ders kitaplarımızda "barışa yer yoktur. Kahramanlık, vatan, bayrak gibi kavramların sık sık kullanıldığı ders kitaplarımızda böyle bir anlayışın oluşması da zordur. Her ne kadar kimi yerlerde Atatürk'ün *Yurtta Sulh, Cihanda Sulh* özdeyişlerine rastlanıyorsa da buna bakarak ders kitaplarımızın **barış** düşüncesine yer verdikleri anlamını çıkartanlarız. Türkçe ve Tarih ders kitaplarında açıkça savaş çığırıklığı yapılmakta hatta **cihat** anlayışı öviilmektedir."⁸³

"Türkçe ders kitaplarımız ilköğretim 1. sınıftan 8. sınıfa kadar; bayrak, vatan, millet, savaş, kahramanlık, şehitlik yazıları ile doludur. Verilen manzumedan ya da düz yazıdan sonra gelen çalışmada ve sorular da aynı doğrultudadır."⁸⁴

"Türk tarihi kahramanlıklarla doludur" (Türkçe 4 s.27), "Okuduğunuz ya da dinlediğiniz savaş anıları sizde ne gibi duygular uyandırıyor?" (Türkçe 4 s. 149), "Süğü süğü, mızrak mızrak Türkiye'm" (Türkçe 5 s. 12), "Yangın söndürmeye gitmekten kaçan erkek savaştan kaçanlara benzetilir, kmanırdı" (Türkçe 5 s. 123). "Cepheden şehit haberi

⁸¹ ÇYDD Age Nuran **Direk'in araştırması**

⁸² Lise Din Kültür ve Âhlak Bilgisi kitabından aktaran Sevgi Özel Radikai Gazetesi 21 Temimiz 1997

⁸³ İsmail Aydın Tarih Ders **Kitapları** ve Müfredat Programları adlı araştırına

⁸⁴ Jale Baysal Agy Cumhuriyet 9 **Mayıs** 1995

veren mektup *nemutlularla* (Türkçe 7 s.39), "Vatan için millet için, bayrak için göz kırpmadan ölmeyi" (Türkçe 7 s.94).

"Üç aylık bebeğini emzirip beşiğine yatırdı. Yanaklarından öptü ve fısıldadı: *Yavrucuğum, seni hana Allah verdi. Ben de seni Allah'a emanet ediyor ve vatanım için savaşmaya gidiyorum...* Yaşlı gözlerle mutfağa koştu, satırı kaptığı gibi karanlığa daldı. Nene Gelin'in elindeki satır durmadan işliyor ve önüne çıkan düşmanı deviriyordu. Genç gelin Nene'de yaralanmıştı. Yaralarına aldırıyor, ayakta güç durduğu halde satırını işletiyordu. Sonunda büsbütün takattan düşünce yere devrildi. Yine boş durmadı. *Sürünerek bir kaç düşman askerini daha hakladı.*" (Türkçe 3 s.64)⁸⁵

"Çünkü savaş insanları maddi ve manevi rahata kavuşturan tek yoldu."⁸⁶

TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük derslerinde sürekli *Yunan düşmanlığı* yapılırken tarih müfredatlarından *Ege ve Yunan Uygarlığı* konularının çıkartılması ve azaltılması *tahammülsüzlük ve hoşgörü noksanlığının* ürünleridir.⁸⁷

("... Bu bakımdan *Türk tarihi büyük zaferler tarihidir...* Bu yüksek karakterimiz yüzündendir ki, Türk milleti tarihin her devrinde ve dünyanın her yerinde bir çok devletler kurmuş, *dünya milletlerini yönetimi altına almıştır*..."⁸⁸

"Türk ordusu Hıristiyanların 3 günde aldıkları bir yolu bir gecede alırdı. (...)Yüzbin Hıristiyan'ın on bin Osmanlı'dan daha fazla gürültü yaptığını ..."⁸⁹

"Türk soyu, tarih boyu olmuştur halktan yana"⁹⁰

"Bizim folklorumuz kadar zengin folklor dünyanın hiçbir toplumunda yoktur."⁹¹

Jale Baysal Agy Cumhuriyet 9 Mayıs 1995

¹ N.Akşit-E.Oktay Tarih Lise 1 Renizi Kitabcvi

87 •

ismail Aydın Tarih Ders Kitapları ve Müfredat Programları adlı araştırma

88 *

ÇYDD Age Salih Ozbaran'ın araştırması (E.Oktay Tarih Lise I s. 146)

ÇYDD Age Salih Ozbaran'ın araştırması. (Tarih Lise 3)

⁹⁰ Türkçe İlkokul 3 İMEB Komisyon 8.89

⁹¹ Vedat Öğün Hayat Bilgisi İlkokul 3. Sınıf s.İÜ9

c) Ders Kitaplarında Irkçılık/İnkarcılık

Ders kitaplarımızda devlet tarafından oluşturulan *"üstün millet, kadim devlet"* anlayışı yaygın olarak yer almaktadır. *"Bir Türk dünyaya bedeldir"* anlayışına denk düşen ve Türk ırkını yücelterek(i) başka ulusları küçük düşüren ibareler sıkça rastlanır. Tarih ders kitapları yüklüce savaş anlatmaktadır. Bu savaşlarda yenen *"hep Türklerdir"* Türklerin yenildiği savaşların adları bile yoktur. Örneğin; Osmanlı Tarihinde *Bafeon (Koyun Hisar) savaşı* diye bir savaşın adı vardır ama 1444'te 11. Murat döneminde *yenilgi ile sonuçlunun* savaşın adı yoktur.

"Türk tarihi şanlı ve hüyük(liir)" olunca doğal olarak Türkler dünyanın yenilmezleri ve başka ulusların da yöneticisi konumuna geliverirler.

Lise tarih kitapları Türk tarihini verirken yeterince objektif değildir.⁹²

"Türkler dünyanın en iyi ve usta askerleriydiler (...) Türk milleti tarihin her devrinde ve her yerinde birçok devletler kurmuş, dünya milletlerini yönetimi altına almıştır."⁹³

"Türk'ün zaten mevcut olan cesaretine İslam dini ayrı bir kuvvet katmıştır."⁹⁴

"Lise tarih kitaplarında, düşman belirleyici, düşmanlık arttırıcı ifadeler vardır."⁹⁵

"Bu toprağın insanları Malazgirt'e selam durur."⁹⁶

"Dünya üzerinde Türk'ten daha büyük yok, ondan daha eski ve temiz hir millet yoktur"

"Türk soyunu, tarih boyu olmuştur halktan yana"⁹⁷

"Türk tarihi kahramanlıklarla doludur."⁹⁸

Türkçe kitaplarımız üzerine burada sunduğumuz inceleme, açık faşist bil-an lay ışın somut olarak ortaya koymaktadır"

⁹² ÇYDI) Age Yücel **Kabapınar'ın** araştırması Öğretmen anketi sonuçlan s. 159

⁹³ ÇYDD Age Saiih Özbaran'ın **araştırması** (Tarih Lise 3) s. 144

⁹⁴ ÇYDD Age Saiih Özbaran'ın araştırması (Tarih Lise 3) s.150

⁹⁵ ÇYDD Age Yücel Kabapınar'ın **araştırması** Öğretmen anketi **sonuçları** s.159

⁹⁶ **Jale** Baysal Cumhuriyet Gazetesi 9 Mayıs 1995 (Türkçe 4 s.131)

⁹⁷ Sosyal Bilgiler 4. **Sınıf Üner** Yay. s. 146

⁹⁸ Türkçe İlkokul 3. **Sınıf MEB** Komisyon s.89

⁹⁹ Jale Baysal Agy Cumhuriyet 9 M Ay ısı 1995 (Türkçe 4. Sınıf) s.27

¹⁰⁰ Jale Baysal Agy Cumhuriyet 12 Mayıs 1995

Özellikle tarih ders kitaplarımızda başka halkların inkarına yönelik girişimler vardır. Örneğin Tarih Atlaslarından *Ermenistan*, Kanuni Sultan Süleyman'ın fermanından *Kurdistan* ibarelerinin çıkartılması inkarcı anlayışın somut ürünleridir."¹⁰²

d) Ders Kitaplarında Şeriatçılık/Dinsel Gericilik

Tarih, Türkçe, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ders kitapları başta olmak üzere dinsel gericiliği ve şeriatçı yaklaşımları öven bölümlere rastlanmaktadır. Ders kitaplarındaki resimlerde başörtülü kadınlara yer verilmekte böylece başörtüsünün "erdemini (!)" üzerine mesaj verilmek istenmekte ve durumun normalligine gence beyinler alıştırmaya çalışılmaktadır.

"İlköğretim Türkçe kitaplarının birinci sınıfa ait olanında 5 kez başörtülü hanım resimleri ile karşılaşırız."¹⁰³

"İlkokul üçüncü sınıf Hayat Bilgisi kitabında dört tane başörtülü kadın resmi verilmiştir."¹⁰⁴

"Rabbimiz hizmet için yaratmış hepimizi"¹⁰⁴

"Babam sabah namazından sonra yola düşmüş"¹⁰⁵

"Şükür kavuşturana; Allah'a duyuran minnet, hoşnutluk"¹⁰⁶

"Oku emrine uydunuz"¹⁰⁷

"Koyunlara kına yakarız, Allah'a kurban olsun diye, askere giden yiğitlere kına yakarız vatana kurban olsun diye"¹⁰⁸

"Ve huzurun günde beş vakit nabzı vurur

Beyaz tülbindinde seccadiyesinde"¹⁰⁹

"Dilbilgisinde ki açıklamasına örnek; *Lanet olsun o zamana ki, bütün mukaddesatı inkar ettirmiş*"¹¹⁰

İsmail Aydın Tarih Ders Kitapları ve Müfredat Programları üzerine araştırması (Eğitim Sen basılmamış çalışması)

¹⁰² Jale Baysal Cumhuriyet Gazetesi 10 Mayıs 1995

¹⁰³ Hayat Bilgisi İlkokul 63. Sınıf Özgün Yay.

¹⁰⁴ Jale Baysal Cumhuriyet Gazetesi 10 Mayıs 1995

¹⁰⁵ Jale Baysal Cumhuriyet Gazetesi 10 Mayıs 1995

¹⁰⁶ Jale Baysal Cumhuriyet Gazetesi 10 Mayıs 1995

¹⁰⁷ Jale Baysal Cumhuriyet Gazetesi 10 Mayıs 1995

¹⁰⁸ Jale Baysal Cumhuriyet Gazetesi 10 Mayıs 1995

¹⁰⁹ Jale Baysal Cumhuriyet Gazetesi 10 Mayıs 1995

¹¹⁰ Jale Baysal Cumhuriyet Gazetesi 10 Mayıs 1995

"Nurlar içinde mi şimdi aslan

Tanrının rahmeti üstüne olsun"

""Allah'a yalvarmış (...) Allah Huriye kızın dileğini kabul etmiş (...) zıp zıplayarak dua ederdim.""¹¹¹

"Nimetler sonsuzdur. Allah'ın nimetlerini israf etine."¹¹³

"Dürüstlük Allah vergisidir (...) Sahibi görmese bile Allah görmüyor mu?""¹¹¹

"Hinduizm: Bu dinin kurucusu ve amentüsü yoktur""

"Hangi kavim cihadı terk ederse, Allah o kavmi mutlaka zelil eder."¹¹

e) Ders Kitaplarında Cins Ayrımcılığı

Türkçe, Sosyal Bilgiler, Hayat Bilgisi, Tarih gibi ders kitaplarımızda cins ayrımcılığı yapıldığı görülmektedir.

""özellikle 1945'ten sonraki ders kitaplarından anneler mutfak önlükleri ile iş yaparlarken kız çocukları da annelerinin yanında sürekli temizlik, yemek, turşu, salça, konserve gibi işlerde yardımcı olarak gösterilmeye başladılar (...) Hayat Bilgisi kitabında şu şiir var: *Annem turşuya kurdu/sarımsakları soydu/domates biberleri / suyun içine koydu*"" "Anneler gününde öğretmenimiz bir ödev vermişti. Annelerimizin elleri hakkında bir yazı hazırlayacaktık, öğretmenimiz fazla açmadı konuyu... Yalnız annelerimizin çalışkanlığından, gayretinden bahsetti birkaç kelime ile... İki, üç gün sonra öğretmenimiz, sınıfta, yazdığımız ödevleri okutuyordu. Sıra bir kız arkadaşımızın yazısına gelmişti. Şöyle başlıyordu, yazı: ""Annemizin elleri... Ellerinden biri ile annem yayık yapar. Diğeri ile kulağında kitabını tutar. Diğeri ile babamın ceketini ütüler. Diğeri ile yemek pişirir. Diğeri ile ben okula gitmeden önce saçlarımı örer. Diğeri ile..."" Öğretmenimiz gülererek: "Ne demek kızım? Diğeri ile... Diğeri ile... Bu kadar eli olur mu insanın ?" Alaycı bir şekilde gülüşmeğe başlamıştık. Kız arkadaşımız kendinden emin, rahai bir halde cevap verdi: "Olur öğretmenim! İki eli babamı için... Yedi çocuğu var. Her biri için iki el hesaplırsanız on dört eder. Mutfak, bahçe için ikişerden altı el eder. Yoksullar için de, iki el katın buna... Dua için

¹¹¹ İlkokul Türkçe 3. Sınıf MEB Komisyon s.35

¹¹² Türkçe İlkokul 3. Sınıf MEB Komisyon s.44 (Eğitim Sen üyesi H.Türkmen'in araştırması)

¹¹³ Türkçe İlkokul 3. Sınıf MEB Komisyon s.46 (Eğitim Sen üyesi H.Türkmen'in araştırması)

¹¹⁴ Türkçe İlkokul 3, Sınıf MEB Komisyon s.46 (Eğitim Sen üyesi H.Türkmen'in araştırması)

T.Erdoğan Şahin İslam Tarihi I s.63

¹¹⁶ İsmail Aydın Tarih Ders Kitapları ve Müfredat Programları araştırması

¹¹⁷ Firdeves Helvacıoğlu Ders Kitaplarında Cinsiyetçilik Kaynak Yay. s.31

de iki el düşünün... Yirmi altı el eder. Annemin tam yirmi altı eli var. Daha evvel gülüştüğümüz için utanmıştık. Başımız öne eğildi. Öğretmenimizin yüzündeki hayret ifadesi kaybolmuştu. Ciddi, heyecandan titreyen bir sesle: "Yazdıkların doğru, çok doğru sevgili kızım," dedi."¹¹⁸

İlkokul 1.sınıf Matematik ders kitabında (Serhat Yay), "anne sofraya 8 tane elma getiriyor (s 101), anne bahçeye 8 tane çamaşır asıyor (s 137), anne misafire çay yapıyor."

Matematik İlkokul 1 .sınıf (Artaş Yay) ders kitabının 124 ve 128.sayfalarında yer alan resimlerde Helikopter ve otobüsteki bütün yolcular erkektir.¹¹⁹

İlkokul I .sınıf ders kitabında (Ankan Yay) Fiş yazımı için örnekler :

"Annem yemek pişirdi " , "Yıldız yumurta soy " , "Pınar ip al, çorap ör " , "Birol, ablan evi süpürdü mü?", "Cemil okula gel.", "Pelin pilav pişirdi mi?", (Artaş Yay) "Elif elde uneledi."¹²⁰

İlkokul Çevre-Sağlık-Trafik-Okuma (Eğitim-Uretim Yay.) kitabının 16.sayfasında anne ve babanın görevi şöyle tanımlanıyor :

"Annem evimizin temizlik ve düzenini sağlar, yemeğimizi yapar,çamaşır!anımızı yıkar,bizi pırl pırl giydirir. Babam ticaretle uğraşır, kazandığı paralarla ailemizin ihtiyaçlarını giderir." Kitapta yer alan bir test sorusu ise şöyledir : "Evimizin temizlik ve düzenini kim sağlar?" Sorunun doğru yanıtı tabii ki "annedir"¹²¹

İlkokul 3. Sınıf Türkçe (Vedat Ögün) ders kitabında Türk Kadını başlıklı yazıdan :

"Türk kadını daima erkeklerin yanında ve ona yardımcı olmaktadır. Evini ve çocuklarını en iyi şekilde düzenlemekte (...) Aile hayatımızın düzenini, temizliğini, mutluluğunu sağlayanlar kadınlar değil midir?"¹²²

İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler (Ali Göndermez) ders kitabında aile tanımlanırken şöyle denilmektedir ;

Firdevs Helvaioğlu Ders Kitaplarında Cinsiyetçilik Kaynak Yay. s.39

Eğitim Sen Adana Şubesi **Kadın** Komisyonu üyeleri **Gül Adıgüzel!,Canan Köseoğlu'nun** araştırması.

Eğitim Sen Adana Şubesi Kadın Komisyonu üyeleri **Gül Adıgüzei,Canan Köseoğlu'nun** araştırması.

Eğitim Sen Adana Şubesi Kadın Komisyonu üyeleri **Gül Adıgüzei,Canan Köseoğlu'nun** araştırması.

Eğitim Sen **Adana Şubesi** Kadın Komisyonu üyeleri **Gül Adıgüzel,Canan Köseoğlu'nun** araştırması.

•"Çekirdek ailede aile başkanı babadır. Geniş ailede ise büyük baba veya en büyük oğultın başkanlığı görülür."¹²³

"İlkokul çocuğunun okuma kitabını eline aldığı zaman, ilk bakacağı yer, metin başlarındaki resimlerdir. İncelenen Türkçe ders kitaplarında bunların "444.92'sinde kız ve erkeklere karma olarak yer verilmiştir. Ancak çoğunluğu %47.65'i erkeklerle ilgilidir. Sadece kızlarla ilgili olanlar ise grubun %7.7.'ünü oluşturmaktadır."¹²⁴

"Tarih ders kitaplarındaki resimlerde kadın resmine hemen hiç rastlanmamakta, kadın isimlerine ise eşinden dolayı nadiren rastlanmaktadır." ""

"Türkçe kitaplarında kullanılan isimler, densizliğin bir başka örneğidir. Sayılan 2220 isimin %77.25' erkek ismidir. Okul nüfusunun yarısını oluşturan Sevgi'lerden, Ayşe'lerden, Zehra'lardan yeteri kadar söz edilmeyişi önemli bir eksiklidir."¹²⁶

f) Ders Kitaplarında Çevre

Ders kitaplarımızda "öğrencilere çevre bilincinin verilmesi" amaçlanmıştır. İlkokul Türkçe ve Hayat Bilgisi ders kitaplarında "Çevremizi tanıyalım" şeklinde konular yer almıştır. Fakat bu konularda anlatılanların öğrencilere çevre bilinci vermesi mümkün değildir. Örneğin Vatandaşlık Bilgisi Orta 3. Sınıf ders kitaplarında insan hakları sayılırken "korunmuş ve iyi bir çevrede yaşama hakkı"na yer verilmemiştir.

SONUÇ

Eğitimin bir toplumun geleceği olduğu, eğitime yapılan yatırımın ülkenin geleceğine yapılan en iyi yatırım olduğu Türkiye'nin önceliklerinin başında ise eğitim sorununun geldiği hemen herkes tarafından kabul edilip dile getirilmektedir.

Buraya kadar yaptığımız çalışmalarda ders kitaplarımızın durumunu ortaya koymaya çalıştık. Geleceğimizi oluşturan kuşakların yetiştirilmesinde ders kitaplarının ne denli önemli olduğunu da çalışmamız sırasında ortaya koyduk.

Şu anda ki ders kitaplarımızın yetiştirmek istediği kuşak aşağıdaki gibi olmaktadır ve bu ders kitapları, ders programları değiştirilmedikçe bu tarzda yetiştirilmeye devam edeceklerdir. Bugünkü ders kitaplarımızın yetiştirdiği/yetiştireceği kuşak:

- Muhafazakar/dindar
- Milliyetçi/ırkçı

¹²³ Eğitimi Sen Adana Şubesi Kadın Komisyonu üyeleri Gül Adıgüzel, Canan Köseoğlu'nun araştırması.

¹²⁴ Sadiye Külahçı'dan aktaran Tiilay Toprak Age, s.36

¹²⁵ İsmail Aydın; Tarihi Ders Kitapları ve Müfredat Programları (Eğitim Sen Yayınlanmamış çalışma)

¹²⁶ Sadiye Külahçı'dan aktaran Tiilay Toprak Age s.36

- İtaatkar
- Faydacı/bireyci/çıkarıcı
- Düşünmeyen/sorgulamayan
- Devleti yücelten/Bireyin haklarını yok sayan
- Demokratik değerlere yabancı
- Saldırgan ve savaşçı
- Cins ayrımcı

olacaktır.

Eğitim Sen o/arak ders kilapları konusunda çözüm önerilerimize geçmeden önce nasıl bir kuşak yaratmak istiyoruz sorusuna yanıtlar verme gereği duymaktayız. Bizim yaratmak istediğimiz kuşak;

- Demokrat
- Hoşgörülü
- Laik
- Paylaşımçı/katılımcı
- Sorgulayan
- Özgür düşünen
- Üretken
- İnsan Haklarına saygılı
- Hukukun üstünlüğünü savunan
- Barışçı
- Bilimi örnek alan
- Eşitlikçi
- Çevreye saygılı

